

Tortosa, davant la ineludible gestió del seu patrimoni cultural

No crec que peque d'optimisme si admeto que, d'un temps ençà, s'han produït avenços estimables pel que fa al coneixement i a la consideració social del patrimoni cultural de Tortosa. Amb major o menor encert -i amb l'impagable voluntarisme de la societat civil-, s'ha vingut actuant sobre aquest testament, la qual cosa és prou meritòria si observem la postergació i la incúria que ha hagut de suportar.

Malgrat aquesta esperançadora constatació, cal insistir en que el repte fonamental rau en la seua conservació, la qual no s'esgota amb la decisió inicial de protegir-lo administrativament, sinó que exigeix la seua perdurabilitat material i, si de cas, també la immaterial. Conservar el patrimoni no significa deixar-lo tal i com està, immobilitzar-lo. Conservar vol dir gestionar-lo atenent la seua naturalesa fungible, el seu caràcter dialèctic i la seua càrrega simbòlica. Més enllà de complimentar les preceptives tasques burocràtiques, la gestió cultural permet planificar, controlar, documentar i divulgar el patrimoni. També, sotmetre'l a revisió i actualitzar-lo; posar-lo a disposició de la gent; mantindre'l allunyat de les hostilitats polítiques.

Tot i constituir un ingent tresor ciutadà, el patrimoni tortosí (els béns culturals) encara no ha trobat carter a específica o adscripció ex-

plícita en cap regidoria del cartipàs municipal. Aquesta circumstància provoca que les responsabilitats en aquest àmbit queden amagades o, fins i tot, eludides. De moment, encara que es tracte de dos conceptes relacionats però no coincidents, cal sospitar que el benvolgut (?) patrimoni acabe trobant refugi sota el magnànim i disputat mantell de l'àrea de Cultura.

Per fer front a aquest requeriment gestor, Tortosa ja està trigant massa a endegar un ens d'abast municipal d'on surten els criteris i les opinions solvents per actuar en defensa de la seua herència secular. Un ens -digueu-li regidoria, oficina, síndic, agència o observatori- habilitat per tractar el patrimoni amb criteris professionals i que servisca, també, per visualitzar la sensibilitat i el respecte que ens ha de moure per salvaguardar-lo. Un organisme a qui encomanar-li, per exemple, la negociació amb les companyies de serveis del tractat de les instal·lacions en el conjunt històric; la coordinació de la desitjada candidatura de Tortosa a Patrimoni de la Humanitat; aconseguir subvencions per interindre al recinte emmurallat; l'elaboració d'un inventari sobre el patrimoni rural del terme i la posterior generació de recursos educatius sobre el mateix; emprendre actuacions urgents per salvar el modernista llac del xalet del pintor Arasa; l'asses-

Antoni López Dauí
Arquitecte

sorament sobre la bondat i l'emplaçament de les escultures a l'espai públic; emetre informes vinculants sobre els béns locals (BIPCC); el pronunciament en situacions de conflicte referents al patrimoni; elaborar un reglament d'usos en els elements patrimonials, etc...

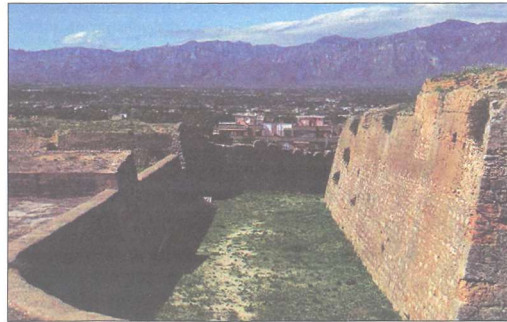
Cal dir, també, que aquesta necessitat de gestió patrimonial ha estat històricament reivindicada, de forma àrdua i pactada, pels Amics dels Castells, una associació capdavantera en valorar el patrimoni i en detectar-ne la rendibilitat social i econòmica. Municipis

amb menys pedigree patrimonial, però, segurament, amb més resolució i nervi que Tortosa, ja van fer aquest pas. Aquí, en canvi, no ens acabem de creure el nostre patrimoni i ens limitem a actuar-hi apressats, generalment quan la seua inexorable degradació física frega la tragèdia, quan el conflicte d'interessos ja ha esclatat o quan algú, des de fora, ens el qüestiona.

Molt sovint, als ciutadans ens assalta la sensació que aquesta riquesa que eixampla el nostre compte corrent no s'està administrant tal i com caldria fer-ho amb una deïxa d'aquesta magnitud i procedència. Moltes de les polèmiques que freqüentment l'envolten es podrien evitar tot exercint una adequada tutela patrimonial adreçada a trobar les decisions col·lectivament

més vàlides. Mentre això no arribe continuarem alimentant les discussions vaporoses, la crítica infundada i l'especulació urbana, i assistint irremediament a la seua temptadora instrumentalització política.

És obligat puntualitzar que aquesta indefinició en la gestió no és pas d'ara, sinó que ve de lluny i que, volgutament o inconscient, l'hem arrossegat des de la recuperació dels consistoris democràtics. Sembla com si l'aparent provisió dels seus mandats no lligués amb el recorregut llarg que cal procurar a aquests tipus de béns transgeneracionals; com si, desbordats per la intrínseca complexitat d'actuar en el patrimoni, no encertessin a posar el fil a l'agulla. Això o que els nostres governants no són prou conscients de les obligacions que adquireixen com a marmessors de la memòria col·lectiva. Siga com siga, aquesta suposada dificultat els hauria d'empènyer a trobar-hi una solució satisfactòria. La gestió explícita i professional del patrimoni cultural tortosí no hauria de postposar-se més, entre altres raons perquè l'aposta per l'oci cultural sembla ser una de les poques sortides de futur que pot emprendre aquest desamparat indret del sud de Catalunya afectat, com tots, per la globalització externa, però amenaçat, com pocs, per la indolència interna.

Fossat fortí d'Orleans.
Fotografia: Antoni López Dauí